

KOMISSION ASETUS (EY) N:o 1981/2003,**annettu 21 päivänä lokakuuta 2003,****yhteisön tulo- ja elinolotilastoista (EU-SILC) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1177/2003 täytäntöönpanosta kenttätöyöhön liittyvien kysymysten ja imputointimenetelmien osalta****(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)**

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon yhteisön tulo- ja elinolotilastoista (EU-SILC-tilastot) 16 päivänä kesäkuuta 2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1177/2003 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 15 artiklan 2 kohdan e alakohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Asetuksessa (EY) N:o 1177/2003 vahvistetaan yhteiset puitteet sellaisten yhteisön tulo- ja elinolotilastojen järjestelmälliselle tuottamiselle, jotka sisältävät vertailukelpoiset ja ajantasaiset tulonjakoa sekä köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen tasoa ja rakennetta koskevat poikkileikkaus- ja pitkittäistutkimuksiin perustuvat kansalliset ja Euroopan unionin tasoiset tiedot.
- (2) Asetuksen (EY) N:o 1177/2003 15 artiklan 2 kohdan e alakohdan mukaan on vahvistettava täytäntöönpanotoimenpiteet kenttätöytä ja imputointia koskevien menetelmien ja määritelmien yhdenmukaistamiseksi.

- (3) Tässä asetuksessa säädetyt toimenpiteet ovat tilasto-ohjelmakomitean lausunnon mukaiset,

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Liitteessä vahvistetaan kenttätöyöhön liittyvät kysymykset, joihin kuuluvat muun muassa kotitalouden tunnistenumero ja henkilökohtainen tunnistenumero sekä otokseen valittujen korvaamista koskevat säännöt ja imputointimenetelmät.

2 artikla

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 21 päivänä lokakuuta 2003.

Komission puolesta
Pedro SOLBES MIRA
Komission jäsen

⁽¹⁾ EYVL L 165, 3.7.2003, s. 1.

E

1. MÄÄRITELMÄT

Tässä asetuksessa sovelletaan EU-SILC-tutkimuksen pitkäaikaistutkimusosioon (jäljempänä 'pitkäaikaistutkimus') seuraavia määritelmiä:

- a) 'Alkuperäisellä otoksella' tarkoitetaan kotitaloudesta tai henkilöistä sinä aikana, jona otos on valittu "mukaan" EU-SILC-tutkimukseen.
- b) 'Otoshenkilöllä' (sample person) tarkoitetaan vähintään tietyn ikäisiä alkuperäiseen otokseen kuuluvia kotitalouden jäseniä tai osaa heistä.
- c) Otoshenkilöiden määrittelyssä käytetään seuraavaa ikärajaa:

Nelivuotisen paneelin yhteydessä alaikäraja 'saa' olla enintään 14 vuotta. Maissa, joissa nelivuotiseen paneeliin käytetään osoitteisiin tai kotitalouksiin perustuvaa otantaa, otoshenkilöinä pidetään alkuperäisessä otoksessa kaikkia vähintään 14 vuotta täyttäneitä kotitalouden jäseniä. Maissa, joissa nelivuotiseen paneeliin käytetään otoshenkilöitä, otokseen on valittava vähintään yksi tällainen henkilö kotitaloutta kohti.

Jos paneelin kesto on yli neljä vuotta, edellä mainittu alaikäraja on alhaisempi. Jos paneelin kesto on yli kahdeksan vuotta, kaikkia alkuperäisen otoksen jäseniä pidetään otoshenkilöinä iästä riippumatta ja paneelin aikana otoshenkilöinä oleville naisille syntyneitä lapsia pidetään myös otoshenkilöinä.

- d) 'Otoskotitaloudella' tarkoitetaan kotitaloutta, johon kuuluu vähintään yksi otoshenkilö. Otoskotitaloudesta kerätään EU-SILC-tutkimukseen yksityiskohtaiset tiedot, jos kotitalouteen kuuluu vähintään yksi vähintään 16 vuotta täyttänyt otoshenkilö.
- e) 'Kotitalouden muilla jäsenillä' ('muilla kuin otoshenkilöillä') tarkoitetaan kaikkia muita kuin edellä otoshenkilöiksi määriteltyjä otoskotitalouteen tutkimushetkellä kuuluvia asukkaita.
- f) 'Kotitalouden nykyisillä jäsenillä' tarkoitetaan kotitaloudessa tutkimusajankohtana asuvia nykyisiä jäseniä. Kotitalouden jäseneksi luokittelun edellytykset vahvistetaan määrittelyssä ja määritelmien päivittämisestä komission asetuksen (EY) N:o 1980/2003⁽¹⁾ liitteessä I.
- g) 'Kotitalouden entisellä jäsenellä' tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole kotitalouden nykyinen jäsen ja jota ei ole merkitty kyseisen kotitalouden jäseneksi edellisen tutkimuskerran aikana, mutta joka on asunut kyseisessä kotitaloudessa vähintään kolme kuukautta tuloviitejakson aikana.
- h) 'Kokonainen kotitalous':

Otoskotitaloutta pidetään kokonaisuutena, jos se pysyy yhtenä kotitaloutena ilman että siitä muodostetaan uutta kotitaloutta tai että se katoaa, vaikka kotitalouden kokoonpanossa olisikin tapahtunut edellisen tutkimuskerran jälkeen muutoksia, jotka johtuvat kuolemantapauksista, kotitalouden jäsenten muutosta tutkimusalueen ulkopuolelle tai kotitalouden muun jäsenen lähdöstä tai uusien jäsenten liittymisestä tai syntymisestä.

- i) 'Alkuperäinen kotitalous/osakotitalous (split-off-kotitalous)':

Tutkimuskerran x otoskotitaloutta pidetään hajonneena eli osakotitaloutena (split-off-kotitaloutena), jos siihen kuuluvat tutkimuskerran x otoshenkilöt asuvat tutkimuskerran x + 1 aikana useammassa kuin yhdessä perusjoukkoon kuuluvan kansallisen alueen yksityisessä kotitaloudessa.

Jos kotitalous on hajonnut, yksi (ja vain yksi) syntynyt kotitalous määritellään 'alkuperäiseksi kotitaloudeksi' ja muut 'osakotitalouksiksi'.

Erotettaessa 'alkuperäisiä kotitalouksia' ja 'osakotitalouksia' on noudatettava seuraavaa:

- Jos tutkimuskerran x otoshenkilöistä joku asuu yhä samassa osoitteessa kuin edellisellä tutkimuskerralla, hänen kotitaloutensa määritellään 'alkuperäiseksi' kotitaloudeksi. Kaikki muuttaneet otoshenkilöt muodostavat yhden tai useamman 'osakotitalouden'.

⁽¹⁾ Ks. tämän virallisen lehden sivu 1.

- Jos kukaan otoshenkilöistä ei asu edellisen tutkimuskerran osoitteessa, alkuperäisenä kotitaloutena pidetään sen otoshenkilön kotitaloutta, jonka jäsennumero edellisen tutkimuskerran rekisterissä oli pienin. Jos tämä henkilö ei enää elä tai asu perusjoukkoon kuuluvalla kansallisella alueella sijaitsevassa kotitaloudessa, alkuperäisenä kotitaloutena pidetään sen otoshenkilön kotitaloutta, jolla on pienin jäsennumero.

j) 'Fuusio':

Edellisellä tutkimuskerralla eri otoskotitalouksiin kuuluvat otoshenkilöt liittyvät yhteen muodostaakseen uuden kotitalouden.

EU-SILC-tutkimuksen poikkileikkausosiossa ja pitkittäisaineistossa on noudatettava seuraavaa määritelmää:

k) 'Jäsennumero':

Jäsennumerolla tarkoitetaan numeroa, joka henkilölle on annettu silloin kun hän on ensimmäistä kertaa rekisteröity kotitalouteen kuuluvana jäsenenä 'kotitaloustiedostoon'. Sen olisi poikkileikkausosiossa sekä pitkittäisleikkausosion (jäljempänä 'pitkittäisaineisto') uusia kotitalouksia koskevassa kohdassa vastattava henkilön kotitaloustiedostossa olevaa rivinumeroa.

2. HENKILÖIDEN JA KOTITALOUKSIEN TUNNISTENUMERO

2.1 Kotitalouden tunnistenumero

1. Poikkileikkausosiossa kotitalouden kiinteänä tunnistenumeronä käytetään juoksevaa numeroa.
2. Pitkittäisaineistossa kotitalouden kiinteänä tunnistenumeronä käytetään numeroa, joka muodostetaan kotitalouden numerosta ja osakotitalouden numerosta. Kotitalouden numero on juokseva numero. Ensimmäisellä tutkimuskerralla osakotitalouden numero on aina "00".

Jos kotitalous pysyy kokonaisena, kotitalouden numerona ja osakotitalouden numerona käytetään samaa numeroa tutkimuskerrasta toiseen.

Jos kotitalous hajoaa, alkuperäinen kotitalous saa pitää kotitalouden numeron ja osakotitalouden numeron tutkimuskerrasta toiseen. Muut kotitaloudet eli hajoamisesta johtuvat osakotitaloudet pitävät saman kotitalouden numeron, mutta niille annetaan järjestyksessä seuraava käytettävissä oleva osakotitalouden numero.

Kahden otoskotitalouden fuusioituessa muodostunut uusi kotitalous saa pitää edellisellä tutkimuskerralla kyseisessä osoitteessa olleen saman kotitalouden numeron ja osakotitalouden numeron, jos se pysyy samassa osoitteessa. Jos uusi kotitalous sijaitsee uudessa osoitteessa, käytetään sen otoshenkilön kotitalouden numeroa ja osakotitalouden numeroa, jonka kotitaloustiedostossa oleva jäsennumero on siinä tilanteessa pienin.

2.2 Henkilökohtainen tunnistenumero

1. Poikkileikkaus- ja pitkittäisaineistossa henkilökohtainen tunnistenumero muodostuu kotitalouden tunnistenumeronä ja jäsennumerosta.
2. Pitkittäisaineistossa tutkimusvuosien kuluessa kotitalouteen tulleiden uusien jäsenten jäsennumero muodostetaan lisäämällä suurimpaan käytössä olevaan jäsennumeroon yksi numero sekä kotitalouden tunnistenumero.
3. Pitkittäisaineistossa kotitalouden tunnistenumeronä on sen kotitalouden tunnistenumero, jonka jäsenenä henkilö ensimmäisen kerran esiintyi paneelissa.
4. Pitkittäisaineistossa henkilökohtainen tunnistenumero säilyy kiinteänä koko sen ajan, jonka henkilö on mukana tutkimuksessa.

3. KERÄTTÄVÄT TIEDOT

1. Alkuperäisessä kotitaloudessa kerätään kaikki tarvittavat tiedot kotitalouden nykyisistä jäsenistä, perustiedot kotitalouden entisistä jäsenistä sekä perustiedot edellisellä tutkimuskerralla kotitalouteen kuuluneista jäsenistä, jotka eivät enää ole kotitalouden jäseniä.
2. Splitt-off-kotitaloudessa kerätään ainoastaan kaikki kotitalouden nykyisiä jäseniä koskevat tiedot.

3. Kaikki vaadittavat kotitalouden nykyisiä jäseniä koskevat tiedot, kotitalouden entisiä jäseniä koskevat perustiedot sekä edellisellä tutkimuskerralla kotitalouden jäseninä olleita koskevat perustiedot vahvistetaan ensisijaisten tavoitemuuttujien luettelon osalta komission asetuksessa (EY) N:o 1983/2003⁽¹⁾.
4. Jos otoshenkilö kuuluu tutkimukseen yli vuoden ajan, on selvítettävä, onko hän asunut vuodesta toiseen samassa osoitteessa vai muuttanut toiseen osoitteeseen.

4. KOTITALOUSKYSELYN VASTAAJA

1. Koko kotitaloutta koskevat haastattelutiedot ja kutakin kotitalouden jäsentä koskevat yleiset tiedot antaa yksi (tai useampi) kotitalouden jäsen. Vastaaaja valitaan seuraavien prioriteettien mukaan:
 - Prioriteetti 1): asumisesta vastaava henkilö.
 - Prioriteetti 2): vähintään 16 vuotta täyttänyt kotitalouden jäsen, jolla on parhaat edellytykset tietojen antamiseen.
2. EU-SILC-tutkimuksen pitkäjäsenaineiston toisella ja sitä seuraavilla tutkimuskerroilla vastaaaja valitaan seuraavan prioriteettiluettelon mukaan:
 - Prioriteetti 1): edellisen tutkimuskerran vastaaaja.
 - Prioriteetti 2): vähintään 16 vuotta täyttänyt otoshenkilö, joista etusija annetaan asumisesta vastaavalle henkilölle tai henkilölle, jolla on parhaat edellytykset tietojen antamiseen.
 - Prioriteetti 3): vähintään 16 vuotta täyttänyt muu kuin otoshenkilö.

5. OTANNAN TOTEUTTAMINEN

1. Kukin jäsenvaltio noudattaa parhaiden käytänteidensä mukaisia menettelyjä mahdollisimman korkean vastausprosentin saavuttamiseksi. Haastattelututkimuksessa tarvitaan ainakin kolme uusintayhteydenottoa ennen kuin kotitalouden tai henkilön vastaamatta jättäminen hyväksytään kadoksi, paitsi tilanteissa, joissa näin ei voida ratkaisevien perusteiden vuoksi toimia (selvä kieltäytyminen yhteistyöstä, haastattelijan turvallisuuden vaarantuminen jne.).
2. EU-SILC-tutkimus perustuu todennäköisyysotoksen valintaan ja toteuttamiseen. Tutkimuksessa käsiteltävien yksiköiden on oltava juuri niitä, jotka siihen on otanta-asetelman mukaisesti valittu, eikä niitä saa korvata muilla yksiköillä.
3. Jokaisesta otokseen poimitun kotitalouden ja henkilön haastattelun tuloksesta pidetään kirjaa, jossa erotetaan i) perusjoukkoon kuuluvat yksiköt, jotka on onnistuttu haastattelemaan, ii) perusjoukkoon kuuluvat yksiköt, joita ei ole haastateltu, iii) perusjoukkoon valitut yksiköt, joiden on todettu kuuluvan perusjoukon ulkopuolelle, ja iv) yksiköt, joita ei ole onnistuttu haastattelemaan, eikä perusjoukkoon kuulumista määrittelemään. Syyt siihen, miksi perusjoukkoon kuuluvia yksiköitä ei ole haastateltu, on kirjattava, todeten tärkeimmät syyt, joita ovat muun muassa "ei yhteyttä", "kieltäytyminen" ja "kykenemättömyys vastata" (esim. sairaus). Perusjoukon ulkopuolelle kuuluvaksi todettujen tai niiden, joiden ei varmuudella tiedetä kuuluvan perusjoukkoon, osalta kirjataan myös niitä koskevat olosuhteet.
4. Sijaisvastaajien määrä on pidettävä mahdollisimman pienenä henkilökohtaisten tulomuuttujien osalta sekä kaikkien vähintään yhdeltä 16 vuotta täytäneeltä kotitalouden jäseneltä pyydettävien tietojen osalta.
5. Poikkileikkausosiossa ja pitkäjäsenaineiston muodostavan kunkin paneelin ensimmäisenä vuotena saa otosyksiköiden tilalle ottaa korvaavia yksiköitä hallitusti ainoastaan tapauksissa, joissa vastausprosentti jää alle 60 prosentin ja kun yksi seuraavista edellytyksistä on voimassa:
 - osoitteeseen ei ole saatu yhteyttä, koska sitä ei ole voitu tavoittaa tai siihen ei päästä, tai
 - osoitteeseen on saatu yhteys, mutta haastattelua ei ole saatu suoritettua loppuun, koska kotitalous kieltäytyy yhteistyöstä, kokonainen kotitalous on tilapäisesti poissa tai kotitalous on kykenemätön vastaamaan.

⁽¹⁾ Ks. tämän virallisen lehden sivu 34.

Otokseen valittujen tilalle ei saa ottaa korvaavia yksiköitä pitkäjäsenaineiston paneelin toisella ja sitä seuraavalla tutkimuskerralla.

Otosyksiköiden korvaamisessa on pyrittävä mahdollisimman hallittuun menettelyyn. Korvaaminen on suunniteltava siten, että korvaavat yksiköt olisivat tärkeitä ominaisuuksiltaan samankaltaisia kuin yksiköt, joita ne korvaavat. Korvaavien yksiköiden käyttö on sallittua vasta sen jälkeen, kun kieltäytyjiä on tuloksetta pyritty taivuttamaan vastaamiseen ja kun muille vastaamatta jättäneille on suoritettu asianmukaisesti suunnitellut uusintakäynnit. Kotitaloutta ei saa korvata samassa osoitteessa oleva sellainen kotitalous, joka ei kuulu otokseen.

6. TUTKIMUKSEN KESTO JA AJOITUS

1. Tuloviitejakson ja asianomaisen vastaajan haastatteluajankohdan välinen aika on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä rajoittamaan kahdeksaan kuukauteen. Tämä koskee sekä otoskotitaloutta että otoshenkilöä, ja sitä sovelletaan riippumatta siitä, onko käytetty viitejakso vahvistettu kalenteripäivinä koko otokselle vai onko kyse siirtyvästä viitejaksosta, joka on määritelty kyseisen kotitalouden tai henkilön haastatteluajankohdan mukaan.
2. Edellä 1 kohdasta poiketen tapauksissa, joissa tulomuuttujat kerätään rekistereistä, tulotietojen viiteajan päättymisen ja haastatteluajankohdan välinen aika saa olla enintään 12 kuukautta.
3. Jos kaikki tiedot kerätään kenttähaastatteluun ja käytetään kiinteää tuloviitejaksoa, otosta koskevan tiedonkeruun kokonaiskesto on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan rajoittamaan neljään kuukauteen.
4. Jos tiedot kerätään kenttähaastatteluun ja käytetään siirtyvää tuloviitejaksoa ja kenttätyö kestää yli kolme kuukautta, vuosittainen kokonaisotos jaetaan arviolta tasan kenttätyökuukausien kesken. Tässä tapauksessa kenttätyön kokonaiskesto saa poikkileikkausosiossa ja pitkäjäsenaineiston kullakin tutkimuskerralla olla enintään 12 kuukautta.
5. Pitkäjäsenaineiston tiettyä yksikköä (kotitalous tai henkilö) koskevien tietojen keruu tai kokoaminen järjestetään siten, että peräkkäisten tutkimuskertojen väliin jäävä aika pyritään pitämään mahdollisimman lähellä 12:ta kuukautta.

7. IMPUTOINTIMENETELMÄT

7.1 Puuttuvan tiedon eri tyypit

1. Peittovirheet ja otantavirheet. Nämä virheet syntyvät esimerkiksi silloin, kun perusjoukossa käytetyt yksiköt eivät ole otantakehikossa edustettuina, kun yksikön poimintatodennäköisyydet ovat virheelliset tai kun muita otantavirheitä esiintyy.
2. Yksikkökato. Ilmaisulla tarkoitetaan tilannetta, jossa tiedot puuttuvat otokseen valituista kokonaisista yksiköistä (kotitalouksista ja/tai henkilöistä).
3. Osittainen yksikkökato. Ilmaisulla tarkoitetaan tilannetta, jossa osa, mutta eivät kaikki perusjoukkoon kuuluvat henkilökohtaiseen haastatteluun valitut kotitalouden jäsenet onnistuttu haastattelemaan.
4. Eräkato. Ilmaisulla tarkoitetaan tilannetta, jossa otosyksikkö on onnistuneesti haastateltu, mutta kaikkia tarvittavia tietoja ei ole saatu.

7.2 Imputointimenetelmän ominaispiirteet

Tietoihin voidaan soveltaa kahta eri vaihtoehtoa (jotka ovat yhdistettävissä): imputointi ja mallintaminen.

- Imputoinnilla eli paikkauksella tarkoitetaan puuttuvan tiedon generoimista tietokokonaisuuden sisäisten tilastolisten suhteiden perusteella.
- Mallintamisella tarkoitetaan keskeisten suhteiden sekä tietokokonaisuuden ulkopuolisten tietojen käyttöä.

Menetelmässä olisi säilytettävä muuttujien välinen variaatio ja korrelaatio. On parempi käyttää menetelmiä, joissa lisätään "virhekomponentti" imputoituihin arvoihin, kuin menetelmiä, joissa imputoidaan ainoastaan ennustettu arvo (tunnettu jakauma).

On parempi käyttää menetelmiä, jotka perustuvat korrelaatorakenteeseen (tai muuttujien yhteisvaihtelun muihin piirteisiin), kuin käyttää pelkkiin reunajakaumiin tai yhteen muuttujaan perustuvaa menetelmää.
